

GAZETA TRANSILVANIEI.

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacţia,
Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., Fără dus acasă pe an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor., pe 1/4 an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învolală. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Comitetul naţional şi „Tribuna“.

— Un rezumat şi câteva învăţături. —

De Dr. Valer Moldovan.

V.

În acest articol final voi tracta despre rezultatele politice ale regretabilului conflict dintre comitet şi oamenii grupaţi în jurul „Tribunii“.

Asupra acestora din urmă circulă în opinia publică diferite păreri.

Sunt unii cari nu cetesc alte ziare decât „Tribuna“ şi cari natural jură, că e cel mai corect, cel mai intransigent ziar român. Numărul acestora spre norocire e disparent. Sunt nişte fanatici miopi, cu cari e păcat să stai de vorbă.

Mai e apoi o tabără mai mică a celor iniţiaţi în toate secretele de după culise.

Bărbaţi integri, cari în virtutea poziţiei şi a legăturilor au fost în poziţie de-a afla o multime de amănunte şi dovezi, cari nu sunt însă acomodată de a fi date publicităţii.

Între aceştia se numără bărbaţi de seamă ca Aurel C. Popovici, Dr. Vaida, Dr. Branice etc., cari sunt convinşi, că o parte a bărbaţilor grupaţi în jurul „Tribunii“ şi anume tocmai acei cari dau tonul, având în mână puterea materială, întreţin şi au legături cu vechii „Tribunişti“ daţi de mal şi că toată acţiunea de distrugere pornită de „Tribuna“, nu e decât o ultimă şi slabă încercare de-a răsturna domnia politică a partidului şi comitetului naţional, ca să poată apoi veni ei la rând.

În fine este marea majoritate a intelectualilor cari nu s'au mulţumit cu otrava unilaterală ce li-s'a furnisat zilnic prin „Tribuna“, ci au deschis ochii în patru, urmărind cu atenţiune toate fazele conflictului, cetind

şi comparând obiectiv scrisesele şi argumentele întregii presse române.

Nu mă simt competent să formez o judecată categorică asupra acestor păreri.

Un singur lucru e clar că părerea unilaterală, superficială, a celor cari şi-au format-o numai din cetirea „Tribunii“, nici în discuţie nu poate veni.

În privinţa celor-lalte două păreri am o analogie pe terenul dreptului divorţial, care va lămurii multe.

După dreptul civil al nostru adulterul e motiv de divorţ absolut.

Sunt însă casuri dese când d. e. bărbatul nu poate dovedi, că femeia ar fi comis adulterul. Poate însă produce dovezi suficiente prin cari o presintă ca pe una ce a văditat grav datorinţele conjugale.

Să dovedeşte de pildă, că femeia întreţine legături de prietenie suspectă cu un fost prieten al căsiei, că are întâlniri secrete cu el, cochetază şi schimbă priviri duioase cu alţi bărbaţi străini, pe când faţă de bărbatul propriu să poartă rece.

E arţagoasă, gata în tot-deauna de ceartă.

El vorbeşte de rău pe bărbat în faţa lumii şi cearcă să-l ruineze, instrăinându-i clientela prin diferite clevele.

Ei bine, pentru astfel de cazuri legea are un paragraf deosebit şi admite desfacerea căsătoriei cu toate că nu s-a dovedit întocmai şi adulterul.

Publicul cetitor va fi înţeles ce vroi să zic: Punând la cântar toate probele şi argumentele ce s-au adus sau s-au putut aduce în publicitate, atât în presa noastră întreagă cât şi în escelenta broşură a lui Dr. Vaida, trebuie să constatăm, că publicul mare nu află dovezi suficiente, ca să poată constata adulterul politic sau așa numita tradare a „Tribunii“.

Cu atât mai multe, mai zdrobitoare sunt însă dovezile pentru văditarea gravă a datorinţelor de credinţă şi de disciplină, cu care e dator organul de publicitate pretins naţional „Tribuna“ faţă de partidul naţional şi faţă de organul executiv al acestuia, comitetul naţional.

Iar concluziunea ce-o poate trage şi a şi tras-o marele public român, că acţiunea de divorţ ce a înaintat-o comitetul naţional prin declararea sa din Budapesta dela 19 Decembrie 1910, a fost deplin motivată şi necesară.

Dar să ne transpunem pe un moment în felul de gândire al tribuniştilor mai serioşi, cum e Goga şi ceilalţi scriitori. Să admitem, că ceea ce au făcut ei şi sub patronajul lor redactorii „Tribunii“ a isvorât din cea mai bună a lor convingere.

Să admitem că nu subversează nici o ambiţie nesatisfăcută, nici vre-o antipatie personală faţă de unii membrii ai comitetului, cu un cuvânt că avem de lucru cu „laudanda voluntas“ a latinului.

Întreb pe aceşti primenitori de bunăcredinţă: aveţi d-voastră conştiinţa liniştită, că aţi săvârşit prin acţiunea d-voastră o faptă politiceşte raţională şi folositoare cauzei neamului?

Nu vă mustră conştiinţa când cetiţi zi de zi cum iubilează „Budapesti Hirlap“, cum comentează cu o demonică bucurie toate fazele certelor noastre interne, pe cari e cert, că nu comitetul naţional le-a început?

Nu vă doare inima când vedeţi cum din hărţuile noastre câştigă în cutezanţă nefericitul călugăr dela Orade, cum dă târcoale prin hotarele noastre ca uliul flămând?

Nu vedeţi în fine cum partidul naţional şi puţinii luptători politici se zbat de luni de zile între două

focuri ucigaşe, unul al stăpânirii, altul întreţinut de ziarul protejat de d-voastră?

Băgaţi bine de seamă ce faceţi! Cei mai mulţi dintre d-voastră sunteţi tineri, cu talente reale, a căror nume şi pomenire va dăinui şi în generaţiile viitoare.

Şi ne-ar părea tare rău, ca strălucirea numelui d-voastră, câştigată pe terenul literaturii, să fie pătată de grele păcate politice, săvârşite faţă de neamul românesc.

Vă va servi de slabă mângăere împrejurarea, că păcatele acestea le-aţi săvârşit cu „bună credinţă“, sau cum zice sfânta scriptură „cu neştiinţă“.

Mi-am ţinut de datorinţă românească să scriu aceste articole, şi mai ales să fac acest advertisement ultim la adresa scriitorilor noştri.

Cu aceasta declar sărbătoreşte, că cu hărţuile noastre interne nu mă voi mai îndeletnici.

Avem, durere, probleme mai mari de rezolvit, avem în faţa noastră întreg aparatul unei stăpâniri duşmănoase.

Lipsă e de încordarea tuturor puterilor, de întrebuinţarea tuturor energiilor, ca să ne putem apăra de loviturile ei.

Puţinele energii de cari dispun şi eu pe viitor, vor fi închinare exclusiv acestei lupte de legitimă apărare.

Naţionalităţile şi Iusth. Deputatul slovac Milan Hodja publică în „Slovenski Devnik“ un articol, în care se ocupă mai ales de un articol publicat în ziarul vienez „Vaterland“ şi în care se făceau oarecari reproşuri naţionalităţilor, pentru că nu sprijinesc îndeajuns acţiunea partidului iusthist.

Hodja relevă faptul, că naţionalităţile s-au purtat cu deplină corectitate faţă de Iusth chiar şi după înfăptuirea coaliţiei.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

In Maramureş.

— Schiţă de călătorie —

de C. I. Sânjoanu.

— Urmare. —

IV.

Drumul care conduce dela Cuhe în spre graniţa bucovineană, după cum am amintit, se ramifică la Vişăul de jos. O altă ramificaţie decât cea în spre Borşa, conduce pe lângă cursul râuleţului Vişău în jos, în direcţie nord-estică, până unde Vişăul se varsă în Tisa neagră; aici acest drum se împreună cu cel ce duce la Körösmező, în spre hotarul galiţian.

Spre nord-est, la bună depărtare dela Vişăul de jos, apa Vişăului primeşte în sine undele mici ale râuleţului Apa Rusului—Ruszkova, lângă care sunt aşezate comunele de populaţiune ruteană Ruscova, Repedeu şi Poiana rusească din munţi. Această Apă a Rusului îşi pierde isvoarele pe undeva printre munţii dela hotar, prin locurile unde isvoreşte şi ceialaltă apă a rusului, a rusului bucovinean, Ceremuşul negru.

Spre nord-est, la mică depărtare dela

împreunarea Apei Rusului cu Apa Vişăului aflăm comuna românească Leordina, cu vre-o 1400 de locuitori, dintre cari mai bine de 1000 sunt Români greco-catolici, cari au biserică şi şcoală confesională, ceialalţi sunt „Tiptări“ şi Ovrei.

Moşia de aici fusese pe vremuri a lui Iuga Vodă, fratele bun al lui Bogdan descălecătorul şi apoi a fiului său, a lui Ioan Vodă. Acest Ioan Vodă avea 2 feciori, pe George şi pe Andrei şi 2 fete, dintre cari una fusese măritată după Ioan din Dolha. Astfel, după moartea lui Ioan Vodă, regele Sigismund, prin diploma dată din Caşovia la 5 Aprilie 1411, trece moşia de aici, precum şi altele multe, între cari şi una la Petrova învecinată, în posesiunea fiilor săi precum şi a nepoţilor săi dela Dolha, Stanislau, Ioan, George şi Bogdan. Pe lângă acest drept de ereditate regele era angajat faţă de dânsii şi în urma morţii unui văr de al lor, carele căzuse într-o luptă împotriva Leşilor¹⁾. Bogdan, unul dintre cei 4 fraţi din Dolha, mai târziu, la 1418 e judecat, din anumite motive, la pierderea tuturor moşilor sale din comitatul Bereg şi Maramureş, pe cari fraţii le ţineau între sine neimpărţite; trimisul regelui şi cel al conventului din Lelesz duseră la sfârşit bun confiscarea averilor din Bereg, dar aici, în Mara-

mureş, le ieşi înainte un frate al lui Bogdan, George, cu oamenii săi înarmaţi până în dinţi şi dacă esmîşii n-ar fi luat-o la fugă, ar fi căzut sub săgeţile fratelui răz-bunător²⁾. Averile confiscate dela Bogdan ar fi trebuit să treacă asupra verilor săi Petru şi Nicolae, copii lui Sandru din Dolha, acesta frate bun cu pomenitul Ioan din Dolha. Însă Sandru din Dolha se aliă la 1387 cu vodă Balce, trecu pe partea duşmanilor regelui şi astfel contribuă ca o multime de sate şi cetăţi să se supună lui Ladislau, fiul lui Carol de Durazzo, din care motiv i-se confiscaseră toate averile dela Dolha, pe cari regele Sigismund la 5 Februarie 1404 le dăruieşte celor 4 feciori ai lui Ioan³⁾. Dar la 1417 recăştigă moşile odată confiscate⁴⁾, ba chiar le dăruieşte şi moşile confiscate dela Bogdan, dar la 10 Februarie 1419, la intervenirea lui George, cel ce se opusese cu arma trimisului regesc, regele revocă şi anulează diploma de donaţiune a acestora şi-l reintroduce pe Bogdan în averile sale asigurându-i tot odată şi libertatea personală⁵⁾. Acest Bogdan se aşează acum la Petrova şi devine strămoş al multor oa-

meni de valoare, despre cari vom aminti mai jos. Familia lui Sandru din Dolha pare că ajunge la apogeul sub Ambrozie şi sub urmaşii săi, cari vor fi făcut încălcări şi pe moşii de ale megieşilor lor, căci pe la 1473 doamna Margareta, văduva lui Ioan Orda din Leordina se plânge regelui pentru încălcarea pe nedreptul a moşilor sale dela Leordina din partea filor lui Ambrozie, iar regele Matia demandează la 18 Decemvre 1473 conventului din Lelesz de a face cercetare în cauză⁶⁾. O altă văduvă a familiei Urda sau Orda din Leordina şi anume doamna Slana, văduva lui Mihail, zălogeşte pe la 1488 fetelor sale Maruşka şi Catarina posesiunile ei pentru 150 galbeni florentini⁷⁾. La 10 ani apoi şi Maruşka zălogeşte partea sa din moşia dela Leordina lui Mircea, Ivaşco şi Ivanco, filor surorii sale Catarina, măritată după David Pop.

La locul unde se varsă apa Crasna, care isvoraşte din muntele Ivan Pop în Vişău, aflăm o altă comună mare românească, Petrova, cu vre-o 3200 locuitori, dintre cari mai bine de 1500 Români, ceialalţi „Tiptări“, Ruteni şi Ovrei. Biserică şi şcoală românească. Această comună în timpurile din urmă a devenit

¹⁾ Ibid p. 222—224.

²⁾ Ibid p. 127—129.

³⁾ Ibid, p. 129.

⁴⁾ Ibid p. 225—227.

⁶⁾ Ibid 519—520.

⁷⁾ Ibid, p. 591—592.

¹⁾ Mihályi: O. C. p. 165—169; 175—178.

Publicație.

Se aduce la cunoștință amatoriilor că în ziua de 4 August 1911 st. v. oara 10 dimineața se va ține la Pulberăria armatei Dudești, licitație publică cu oferte închise pentru furnisarea a

60.000 kgr. acid sulfuric.
155.000 kgr. Oleum (acid sulfuric concentrat).
3000 kgr. buc. bile de lemn de gălac.
Licitația se va ține conform publicației din M. of. 73 din 3 Iulie 1911.

Ori ce informațiuni se pot lua dela Pulberărie între oarele 8—12 și 2—5 în toate zilele lucrătoare (prin București).

Nr. 1214/911.

Publicațiune.

Birtul comunal al comunei Voila — Comitatul Făgăraș — să dă în arândă pe timp de 3 eventual de 6 ani în 19 August a. c. după amiază la 2 oare prin licitațiune publică.

Prețul strigării 700 cor.
Vadium 10%.
Condițiunile de esarândare se pot vedea în localul cancelariei com. în oarele oficioase.
Voila, fu 19 Iulie 1911.

Primăria comunală.

Proprietarii de moară din Tohanul vechi (Ó-Tohán) au lipsă de un **morar diplomat** care să in-

staleze pe spesele sale proprii, mărirea de lipsă, pentru a produce toate sortele de făină în moara care se va edifica din nou, pe spesele proprietarilor conform planului construit și care se poate vedea și cere informațiuni dela subscrișul. Se observă că în comună să află stațiune de cale ferată.

Nicolae Popu.
Invățător penz. și proprietar de moară.

1518 1—3

Nr. 61—1911.

Anunț de licitațiune.

În 24 Iulie st. v. (6 August st. n.) a. c. la oarele 2 după amiază se va da pe cale de licitațiune minu-

endă în întreprindere edificarea bisericii rom. gr. or. din Măgură (Bran Töröcsvár).

Prețul de strigare 18104.03 cor.
Vadiu are a se depune 5% din prețul de strigare, în bani gata sau hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ține în edificiul școlii.

Planul preliminarul de spese și condițiunile se pot vedea la oficiu parohial în Măgură și la oficiul protopresbiteral în Zărnești.

Măgură, în 10 Iulie 1911.

Iosif Runceanu,
paroh preș. com. par.
1519 1—3

Ioan Hamzeu
protopresbiter.

„Deganin“ contra gândacilor

Bucură-te doamnă dragă, că incurând nu vei mai avea gândeci (șvabi) în bucătărie, căci firma românească:

F. A. Degan, din Fiume

(Postafiók Nr. 163 a inventat un prav nou, „Deganin“ care e cel mai bun și pe toți li omoară.

Costă 1 kgr. 3 coroane. Mai puțin ca un 1/2 kgr. nu se trimite. Porto costă 72 fil., iar banii se trimit înainte (anticipative) la firma sus numită.

Dacă comanzi 4 kgr. de cafea, atunci cere și 1 kgr. „Deganin“. căci 5 kgr. se trimit franco.

În Fiume toți vorbesc de pravul „Deganin“, căci l'au probat cu mare rezultat.

Cere gratis și preț curent românesc pentru cafea bună!!

„Deganin cu mare efect.

Mare asortiment de broderii

zânic primesc novități

Broderii miraculos de ieftine 100 perini de divan gata și începute a 4 cor.
20 perini de in desinate 1.40 cor.
100 covoare cu metru gata și începute 4—
100 Milieus gata și începute 4—
10 Wandschoner 170 cm lung stofă Aida 5—

Broderiile cele mai frumoase și mai ieftine se află numai la

Fritz Bolesch

Magazin cu tapiserie, împletituri și mărunțișuri. Str. Vămii 29

Asortiment bogat de lână și tort

Stabilimentul băilor Eforiei

Strada Băilor Nr. 1 și Strada Prundului Nr. 4.

Deschiderea băii de vară.

Se aduce la cunoștințe p. t. Publicului, că

bașinele băii de vară (în liber)

cu apă din apeductul orașenesc, încălzită cu abor, s'au deschis **Miercuri în 5 Iulie n. 1911** și rămân deschise în fiecare zi dela **6 oare** dimineața până la **7 oare** seara și auume:

1. Bașinele mici separate pentru domni și dame, toată ziua.
2. Bașinele de înotat în fiecare zi dela 6—8 oare a. m. pentru domni; dela 8—11 oare a. m. pentru dame și dela 11 oare a. m. încolo iarăși pentru domni.

Eloria școlară.

Hotel Central

Nr. 1

Renovat din nou, odăi frumoase și sănătoase. Prețurile dela 2 coroane în sus. Sală mare pentru nunți, banchete, baluri, concerte, etc. Bucătărie renumită. Restaurant în Grădina Hotelului. Vinuri curate de Ardeal, Bere Steinbruch, Serviciu prompt. Omnibus pentru gară la toate trenurile.

IOSEF WYHANEK, Hotelier.

Friedrich Reiser.

Str. gar de lux, Magazin cu articole de galanterie,

Brașov strada Vămii Nr. 31.

recomandă depositul său bogat asortat cu umbrele, corturi, articole de lux, tot soiul de instrumente musicale, gramophone, plache, cele mai nouă lampe de buzunar. Asortiment bogat de gentuși moderne de mână pentru dame.

1362 1—30

? De unde ?

să ne procurăm hainele pentru vară?

Numai la

GEORGE SZÖCS,

croitor român, în magazinul de croitorie modernă de bărbați dați comanda

(în Brașov Str. Mihail Weisz Nr. 10.)

(în casele proprii)

dacă doriți a vă îmbrăca elegant și ieftin.

La mine în prăvălie se găsesc stofele cele mai bune de lână englezească și fabricate în țară și cea mai mare parte din acestea pot vinde sub prețul original. — Pentru croială bună garantez.

Binevoși a da o comandă de probă la mine, tolosindu-vă de toate avantajile sus zise. Vvăzându-vă cu plăcere rămân cu stîmă

GEORGE SZÖCS.

1440.1—10.

croitor de modă bărbătească și militară.

Sz 1073/910

izői

Hirdetmény

Zernest község egy ujonnan építendő vágóhid felépítése vállalatba adatik a község irodájában 1911 évi augusztus hó 7 én d. e. 10 orakor tartandó nyilvános árlejtésen.

Kikiáltási ár 8102 kor. 32 fill.

melynek 10% a bánatpenzül leteendő.

Az árlejtés szóbeli; irásbeli ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

A részletes feltételek a községi irodában a hivatalos árak allat megtekinthetők.

Zernest 1911 julius hó 20 án.

A községi elöljáróság.

Voda Iános jegyző

Neculae Jinga közs. biro.